

Natuur en de stad Schreeuwend gebrek aan Amsterdams groen in 2050

Gezocht: 23.000 voetbalvelden aan natuur

Meer woningen, meer mensen, meer drukte. Waar moeten de ruim één miljoen Amsterdammers straks naartoe voor een frisse neus? We moeten nu strijden voor onze 'onmisbare' natuur, waarschuwen onderzoekers.

Patrick Meershoek
AMSTERDAM

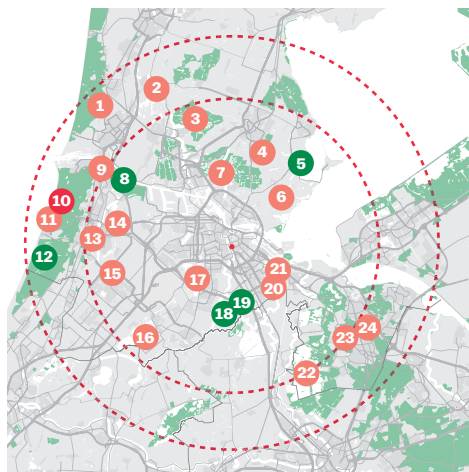

Meer groen graag

Slechts 5 van 24 recreatiegebieden in omgeving Amsterdam zijn (nog) niet overbelast

Overbelasting recreatiegebied

- Structureel
- In piekmomenten
- Geen
- straal 20 kilometerzone

1. Alkmaardermeer
2. Noordhollands Duinreservaat
3. Veenweidepolders Zaanstreek
4. Purmerbos
5. Hemmeland
6. Waterland
7. 't Twiske
8. Spaarnwoude
9. Beeckestijn
10. Nationaal Park Zuid-Kennemerland
11. Strand Zandvoort - Bloemendaal
12. Amsterdamse Waterleidingduinen
13. Haarlemmerhout
14. Veerplas
15. Haarlemmermeerse Bos
16. Westeinderplassen
17. Amsterdamse Bos
18. Amstel, oever, dijk en polders
19. Ouderkerkerplas
20. Gaasperplas
21. Diemerbos - Overdiempolder
22. Loosdrechtse Plassen en Wijde Blik
23. Spanderswoud en Fransche Kampheide
24. Wester- en Bussumerheide

BRON: RECREATIENH © LVDB/HET PAROOL

Een indrukwekkende stapel plannen ligt klaar om Amsterdam en omgeving in de komende decennia klaar te stomen voor de toekomst. Honderdduizenden woningen worden er gebouwd, met de bijbehorende voorzieningen, wegen en spoorlijnen. Alleen: waar gaan die Amsterdammers van de toekomst heen om een frisse neus te halen en het hoofd leeg te maken? "Dat element ontbreekt tot nog toe in de meeste plannen," stelt Tinco Lycklama van het onderzoeksbureau Ruimte & Vrije Tijd. "Er ligt een enorme verstedelijkingsopgave voor de regio, maar we weten ook dat ruimte om te recreëren en van de natuur te genieten onlosmakelijk verbonden is met een plezierige leefomgeving. En dit is het moment om daarover na te denken."

Het mag worden gezien als een groene bijsluiter bij alle bouwplannen, het rapport in opdracht van het provinciebestuur over de toekomstige behoefte aan natuur en recreatiegebied. Voor Noord-Holland werd die behoefte in kaart gebracht, en met name voor Amsterdam en omgeving is er werk aan de winkel. Lycklama: "Het aantal bewoners van de provincie groeit van 2,9 miljoen nu naar 3,5 miljoen in 2050. Het grootste deel van die toename komt voor rekening van de regio Amsterdam. Een simpele rekensom leert dat daar 16.000 hectare extra groen nodig is om al die nieuwe bewoners te kunnen bedienen."

Dat zijn ongeveer 23.000 voetbalvelden aan nieuwe natuur en recreatiegebied, ook nog eens te realiseren binnen een straal van circa 20 kilometer van de hoofdstad, want dat is de maximale afstand die mensen bereid zijn om te reizen voor een wandeling in het groen. "De grond is op zich het probleem niet," stelt Lycklama. "Van alle beschikbare ruimte in ons land is 60 procent in gebruik als landbouwgrond. Ook in Noord-Holland is nog veel boerenland te vinden. Een deel daarvan kan wellicht worden ingezet als nieuwe natuur of recreatiegebied. Dat kan ook in combinatie met de huidige functie, bijvoorbeeld door een wandelpad of mountainbikeroute aan te leggen tussen de weilanden."

Nieuwe groene golf

Het is nu het moment om aan de tekentafel te gaan zitten, zegt ook Harry Boeschoten namens Staatsbosbeheer. Boeschoten geeft leiding aan Groene Metropool, een landelijk programma van Staatsbosbeheer voor de ontwikkeling van natuur in de stedelijke omgeving. "De ambities zijn groot, maar de tijd is rijp voor een nieuwe groene golf," toont de projectleider zich optimistisch. "Honderd jaar geleden werd het Amsterdamse Bos aangelegd, een halve eeuw geleden groengebieden zoals Het Twiske en de Gaasperplas. De burger vraagt om meer groen,

'Groen is bij de bouw van nieuwe wijken vaak het sausje dat achteraf over het gerecht wordt gegoten'

en ook het kabinet heeft in het regeerakkoord aangegeven dat het groen moet meegroeien met de woningbouw."

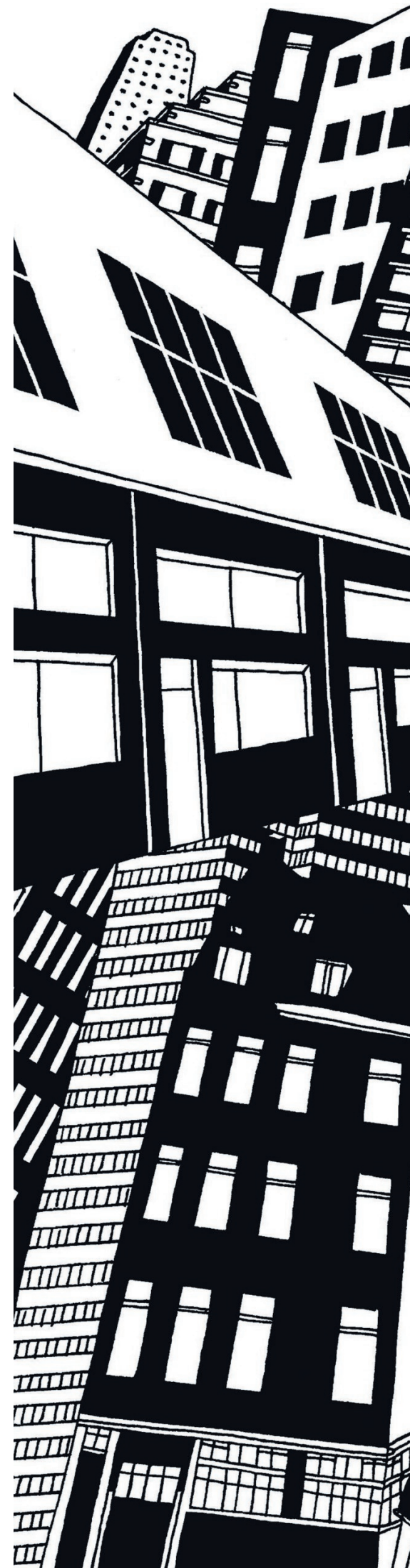
Grote drukte

De Groene Metropool richt zich op de vorming van groene en blauwe netwerken in en om de stad. "Een van de gevolgen van corona was dat mensen vanaf hun huis op pad willen voor een wandeling of een fietstocht. We kijken nu met andere partijen naar mogelijkheden om zo'n fijnmazig netwerk op te zetten." Zo zijn we met Amsterdam en Diemen bezig het Diemerbos beter te laten aansluiten op de omliggende wijken en aantrekkelijker te maken voor verschillende vormen van recreatie, zonder dat het daar daardoor meteen drukker wordt."

Een bijzondere samenwerking is er momenteel in Purmerend, waar Staatsbosbeheer aan

Wat doet de stad?

In Amsterdam wordt nagedacht over mogelijkheden om de hoeveelheid groene ruimte te vergroten, laat een gemeentevoerder weten. Nieuwe woonwijken als Haven-Stad en Strandeiland krijgen een park. In Zuidoost is het Brasapark op het dak van de Gaasperdammer-tunnel in ontwikkeling. Ook wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid van een drijvend park. Volgens de woordvoerder wordt bovendien geïnvesteerd in de verbetering van de kwaliteit van het bestaande groen, ook met het oog op de groei van het aantal inwoners.

tafel zit met gemeente en projectontwikkelaar om de bouw van een nieuwe woonwijk te begeleiden in de buurt van het Purmerbos. "Daar komen mens én natuur uiteindelijk beter uit," zegt Boeschoten. "Dat kan door er van meet af samen over na te denken. Groen is bij de bouw van nieuwe wijken nog vaak de invulling van de restruimte, het sausje dat achteraf over het gerecht wordt gegoten. Het wordt steeds vaker onderkend dat dat echt niet meer kan."

Een programma als Groene Metropool kan ook

illustratie Yoko Heiligers

helpen de huidige groengebieden te ontlasten. In de regio Amsterdam geven de beheerders van bijvoorbeeld het Amsterdamse Bos, Spaarnwoude en de Gaasperplas nu al aan dat de drukte in die gebieden geregeld wordt overschreden op piekmomenten, nog los van de verwachte forse groei van het aantal bezoekers. Het Amsterdamse Bos en Spaarnwoude spannen de kroon met meer dan vijf miljoen bezoekers, maar ook de Gaasperplas en Het Twiske trekken nu al jaarlijks meer dan twee miljoen bezoekers.

Andere gebieden trekken relatief weinig bezoekers. Lycklama: "De dijk langs de Amstel richting Ouderkerk is een populaire route voor wandelaars en fietsers, maar de andere schegen aan de zuidkant van de stad zijn veel rustiger. Aan de kust trekt het Nationaal Park Zuid-Kennemerland aan de bel over de grote drukte, bij de burens van de Amsterdamse Waterleidingduinen is het nog relatief rustig. Een deel van de oplossing ligt in een betere spreiding van de drukte. Dat moet op een slimme manier

gebeuren. Het is niet de bedoeling dat het overal druk wordt."

De hoofdbreken van de beheerders hebben vooral betrekking op de gevolgen van de massale toeloop voor de natuur onder hun hoede. Lycklama: "Dat is de heilige graal. Hoe combineer je natuur van hoge kwaliteit met grote aantallen bezoekers? In veel gebieden lopen de functies natuur en recreatie ook nog eens dwars door elkaar heen. Hoe bewaar je die balans? Dat is nu al een zoektocht, en die wordt alleen maar inge-

'Je komt hier hooguit met je kleine teen in de modder te staan'

tekst Freek Haye, beeld Sophie Saddington

Gerard Miltenburg (72) is gepensioneerd en woont in Amstelveen. Hij wandelt samen met **Piet de Jong (67)** door het Gaasperpark

Miltenburg: "We maken vandaag een wandeling van 19 kilometer en gaan helemaal rondom de Gaasperplas, maar ook door de Bijlmer. Vanochtend zijn we door het Nelson Mandelapark gewandeld en hebben we het gedenkmontument van de Bijlmer vliegkamp bekeken.

We wandelen vaak met z'n tweeën en soms ook in groepsverband. We zijn beiden gepensioneerd en vinden het heerlijk dat we de tijd hebben om te genieten van de natuur. Je hebt ook 'stiltewandelingen', dat heeft hij wel eens gedaan. Dan praat je niet, maar neem je echt de natuur in je op.

Ik sta er toch van te kijken dat er in de stedelijke omgeving zoveel mooie wandelplekken zijn. Het Amsterdamse Bos is mijn favoriete plek. Op een zondagmiddag is het daar wel erg druk."

Stephanie Bietang (30) heeft een uitlaatservice voor honden en woont in Amsterdam-Zuid. Samen met **James en Wobby** wandelt ze door de Middelpolder

"In het Amsterdamse Bos mag ik niet lopen, daar heb ik met mijn uitlaatservice een vergunning voor nodig. Die geven ze niet meer, dus daarom loop ik hier. Ik moet ze hier eigenlijk aanlijnen, maar er loopt hier niemand. In Amsterdam-Noord heb je voor honden nog omheinde uitrenplaatsen, waar ze lekker kunnen spelen. Dat heb je hier nergens. Je hebt óf het bos, óf je hebt deze polder. Verder heb je weinig plekken waar ze echt los kunnen en waar ook ik rustig kan lopen. In het Vondelpark denk ik soms: wat doe ik hier eigenlijk? Met al die fietsers en honden die niet zijn opgevoed. Laatst zag ik een filmpje over een uitlaatservice in België, in de buurt van de Ardennen. Dat is echt natuur en daar sta je soms met je enkels in de modder. Hier kom je hooguit met je kleine teen in de modder."

Thomas van Tuijl (48) werkt als productie-beheerder bij Het Filmfonds. Hij woont in De Aker en loopt geregeld hard door Het Amsterdamse Bos

"Meestal loop ik zo'n 20 kilometer hard. Vaak door het Amsterdamse Bos, maar ook langs Nieuwe Meer of door de Tuinen van West. Juist met slecht weer of 's avonds vind ik het heerlijk. Dan zijn er niet zoveel mensen. Ik loop om mijn hoofd leeg te maken. Tijdens covid vond ik het vervelend dat er vaak drommen mensen over de dijk liepen. Als ik hardloop wil ik rust en vrijheid. Dan kan ik me ook beter focussen op het rennen. Wat ik soms nog weleens doe is een rondje om de startbaan van Schiphol, daar kom je ook geen mensen tegen. Er zijn zeker mooie groenvoorzieningen in de stad, maar de echte natuur mis ik soms wel een beetje. Bij mij in de polder, in De Aker, bijvoorbeeld, zou het jammer zijn als ze dat volbouwen met magazijnen, zoals nu misschien gebeurt. Juist die leegte daar is fijn."

60%

→ Van alle beschikbare ruimte in Nederland is 60 procent in gebruik als landbouwgrond.

'Amsterdam telt een groot aantal groengebruikers die wij typeren als avontuurzoeker'

wikkelder. Wij denken dat er uiteindelijk niet aan te ontkomen valt om gebieden te oormerken: in het ene gebied krijgt de natuur alle ruimte en in het andere gebied ligt de nadruk op recreatie. Dat komt ook tegemoet aan de sterk uiteenlopende behoeftes van de bezoekers."

Wildernis

Groenbeleving à la carte dus. Om de verschillende wensen in kaart te brengen, maken de onderzoekers in hun rapport onderscheid tussen typen bezoekers. De avontuurzoeker vindt het fijn om buiten de gebaande paden rond te struinen, de verbindingszoeker wil in alle rust contact maken met de natuur. De stijlzoeker is actief en dol op lange wandelingen en fietstochten, terwijl de harmoniezoeker graag terugkeert naar hetzelfde, goed onderhouden gebied met goede voorzieningen. De plezierzoeker wil gezelligheid met vrienden of familie en is vooral op zoek naar reuring. En dan is er nog de rustzoeker die bij voorkeur in de buurt van huis blijft om even aan de drukte te ontsnappen.

Al die verschillende wensen maken het werk van de plannenmakers niet eenvoudiger, erkent Lycklama. Soms gaapt er een kloof tussen vraag en aanbod. "Amsterdam telt een relatief groot aantal groengebruikers die wij typeren als avontuurzoeker. Het zijn mensen die het liefst de ongerepte natuur opzoeken. Het zijn ook avontuurlijke sporters, zoals de zwemmers die 's ochtends of 's avonds een duik in het IJ nemen. Zij zoeken nou precies wat er in en om de stad weinig te vinden is: wildernis. Als we die mensen willen bedienen, zullen we misschien de IJ-oever anders moeten gaan inrichten of nieuwe natuurgebieden aanleggen die minder netjes zijn, minder aangeharkt."